

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 Oslo

04/729 AMH

15.9.04

HØRINGSUTTALELSE: FORSLAG OM ENDRINGER I FORSKRIFT OM OPPTAKSKRAV TIL GRUNNUTDANNINGER VED UNIVERSITETER OG HØGSKOLER § 8 SPESIELLE OPPTAKSKRAV

Høgskolen i Finnmark har mottatt til høring forslag om endring i forskrift om opptakskrav til grunnutdanninger ved universiteter og høgskoler § 8 Spesielle opptakskrav:

1. Spesielle opptakskrav til allmennlærerutdanningen
2. Forslag om endring i spesielle opptakskrav til arkitekt- og industridesignutdanning ved Arkitektshøgskolen i Oslo
3. Forslag om spesielle opptakskrav til bachelorutdanning i kulturprosjektledelse ved Høgskolen i Lillehammer

Høgskolen i Finnmark uttaler seg bare om forslag til endringer i forskrift om opptakskrav til allmennlærerutdanning.

Den sentrale detaljstyringa av allmennlærerutdanninga kombinert med hyppige endringer i de nasjonale retningslinjene, gjør det svært krevende å sikre god kvalitet i utdanninga. Stort sett er et kull av studenter ikke ferdige med utdanninga si før de nasjonale rammevilkår er endra på nytt igjen. I tillegg bryter ofte de sentrale føringene med de allmenne reglene som gjelder for andre studium i sektoren. Vi etterlyser derfor at allmennlærerutdanninga blir styrt etter de samme retningslinjer som andre yrkesutdanninger. Det er svært vanskelig å se at den nasjonale detaljstyringa har bidratt til kvalitet i utdanninga.

Hensikten med å skjerpe opptakskravene til allmennlærerutdanninga er å øke kvaliteten på uteksaminerte lærere. Målsettinga vil HiF uten videre stille seg bak, men vi ønsker å problematisere en del av de forutsetninger og tiltak som foreslås.

Vi stiller for det første spørsmålsteget ved hvor treffsikkert en skjerping av opptakskravet til allmennlærerutdanninga vil være. En god del av lærerne i grunnskolen rekrutteres på andre måter, for eksempel gjennom fagstudier og praktisk-pedagogisk utdanning fra universitetene, gjennom faglærerutdanning, eller ved å ta førskolelærerutdanning og tilleggsutdanning som gir kompetanse til arbeid på barnetrinnet i grunnskolen. På denne måten kan en få noen

utilsiktede og uforutsigbare virkninger som for eksempel konkurransevridning eller at de ulike veiene blir verdsatt ulikt.

Realkompetanse

Det er et grunnleggende prinsipp at det skal være tilgang til høgre utdanning for søkere som har fullført videregående opplæring. Med reformen om realkompetanse fikk også voksne uten generell studiekompetanse tilgang til høgre utdanning gjennom en individuell vurdering av deres spesielle realkompetanse. Denne personlige vurderinga har gitt mange voksne mulighet for å kunne begynne på et studium. I Finnmark der det er et stort etterslep på utdanning, har reformen gitt nye grupper tilgang til høgre utdanning. Voksne og særlig kvinner, som tidligere har arbeidet som ufaglært arbeidskraft innen skoler og offentlig virksomhet har nå fått formell utdanning og dermed kunnet tilføre sitt lokalsamfunn ny kompetanse

Realkompetansesøkeren har andre erfaringer og annen bakgrunn enn studenten som kommer fra videregående skole. På vår høgskole har realkompetanses studenter gjennomført ulike studium og nådd til dels godt karakternivå. Yngre studenter uten yrkeserfaring og lærere har også uttrykt at hele klassen har fått kunnskaper fra den voksne studentgruppa som har gitt verdifulle eksempler fra arbeidslivet. Svært få av realkompetanses studentene har slutta undervegs i studiet. Det er også satt i gang et forskningsprosjekt på Høgskolen i Finnmark, der vi tar sikte på å finne ut hvordan realkompetanses studenten greier seg i høgre utdanning. De foreløpige resultatene av dette forsøket viser ingen forskjell på real- og generell studiekompetansesøkere.

HiF konstaterer at realkompetanse ikke er viet stor plass i forslaget til nye opptakskrav, og ut fra ovenstående mener vi at dette er en klar mangel ved de vurderinger som er gjort. Vi mener at det vil være et stort tilbakeskritt for den gruppa som har vært omfattet om denne ordningen dersom de skulle bli utelukket fra allmennlærerutdanninga, og det ville også medføre et tap for skoler som har hatt en vanskelig rekrutteringssituasjon i forhold til utdannede lærere.

HiF mener at en svak inntakskvalitet kan kompenseres gjennom høy kvalitet på gjennomføringa av utdanninga. Vi vil i den sammenheng vise til at kvalitetsreformen er i ferd med å bli implementert i utdanningsinstitusjonene. Nye rammeplaner er innført for lærerutdanningene. Disse tiltakene vil bidra til å heve kvaliteten på alle lærerutdanningene, og de bør derfor få virke en stund før andre endringer vurderes. Oppsummeringsvis vil vi framheve at det ikke er en entydig sammenheng mellom inntakspoeng til høgre utdanning og karakterer på ferdige studenter. Forskning har vist at elever som ikke er skolemotiverte og får dårlige karakterer i videregående skole, seinere kan bli dyktige studenter i høgre utdanning hvis han/hun finner fram til et studium som interesserer.

Virkninger for Finnmark

Dersom først et av de foreslåtte skjerpede opptakskravene skal stilles, så ser vi for oss at dette vil ha en rekke konsekvenser. En skjerping av opptakskrav til allmennlærerutdanninga vil lett kunne medføre en sterk sentralisering av lærerutdanningene til de store byene. Tall fra Samordna Opptak gir støtte til at en slik utvikling vil skje. I forhold til en slik utvikling vil HiF peke på de historiske erfaringer med at **utdanning av lærere på høgskolene i distriktene betyr større stabilitet i tilgang på nyutdannede lærere der. En sentralisering kan medføre at vi settes tilbake til den tida da det var vanskelig å rekruttere kvalifiserte lærere til distriktene og spesielt til Finnmark.** Resultatet av denne "kvalitetssikringa" av allmennlæreren, kan paradoksalt nok bli at Høgskolen i Finnmark og flere andre høgskoler i distriktene mister lærerutdanninga og at en i større grad må ta til takke med ufaglært

arbeidskraft i de mer marginale skolene. En mekanisme som ytterligere vil kunne svekke kvaliteten på lærerne er at reduksjon i studenttallene også vil gi dårligere økonomi i utdanningene. Dette vil kunne gi et dårligere utdanningstilbud til de gjenværende studentene for eksempel ved at valgfagstilbudet blir vesentlig redusert.

På bakgrunn av disse forholdene vil HiF gå imot at det fastsettes spesielle opptakskrav for almennlærerutdanninga. Vi er enig i departementets mål om at en må arbeide for å øke kvaliteten på de ferdigutdannede lærerne, men vi mener at den samfunnsmessige effekten vil bli større ved å sette inn tiltak for å bedre ulike kvalitetselementer i selve utdanninga.

Sonni Olsen
rektor

Pål Markusson
høgskoledirektør